

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an ————— 40 Lei.
Pe jumătate de an ———— 20 Lei.

Apare odată în săptămână:
DUMINECA.

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraș și județ Nr. 266.

Parohie ortodoxă română în Recaș.

— Introducerea pâr. Dr. Stefan Pop. — Dăruiri. —

Fără alaiu și sgomot de reclană se por-nise aici jos, mai bine de un an de zile, org-anizarea și formarea filiei Recaș în parohie independentă, matră. Aceasta filie aparținuse parohiei matre Izvin.

Inființarea unei parohii române în Recaș se impusese aici ca o arzătoare trebuință, nu numai pentru exigențele de ordin sufletesc, ale celor trei sute și jumătate suflete ortodoxe române, ci reclamată impetuos și de noua înfățișare a acestui centru de plasă.

Recașul, un orașel cu o populație covârșitor străină, făcea călătorului impresia, că este așezat afară de hotarele acestei țări.

Cu o puternică colonie ungurească, — pripășită în coasta de răsărit a lui, — acest orașel se pregătea, sub regimul unguresc, la un nefast rol în acest ținut, aproape în întregime românesc, iar în anii din urmă, nu eră un act românesc, o serbare oficioasă-națională, să nu ne roșească obrazul, în fața faptului, că acestea acte se îndeplineau în biserica rom. cat. sau rămăneau nefăcute. Și aceasta centrul unei plase românești!

Se'nțelege deci, că numai glasul sentimentului de datorință a strigat în conștiința noastră, când am pornit la înființarea acestei parohii. Dar deși am pus tot sufletul în slujba acestui vis dorit, cu toate acestea cauza dreaptă sporea greu în succes. Ba ce e mai mult, ajunsesem la un punct de stagnare, ca să nu zic descurajare.

Spre bucuria noastră și norocul cauzei drepte, ajunse în vremea din urmă, aceasta importantă chestiune la cunoștința P. S. Sale Dlui Episcop, și gratie sfaturilor îndrumărilor și ostenețelor luminatului său sftenic Dl. Dr. Gheorghe Ciuhandu, azi parohia română din Recaș sărbătorește introducerea celui dintăiu preot, la cel dintăiu altar românesc de azi, — și după o pauză de secolii primul, care leagă

continutatea cu viața românească, a vremilor bătrâne, de aici.

Cu zile și săptămâni se vestise aceasta. Nemții și ungurii comentau cu volubilitate acest lucru neobicinuit și ștau nedumeriți când auziau că: „vine popă românesc la Recaș“.

Nedumerirea lor este spulberată, iar bucuria noastră întreagă.

Recașul este azi în plină sărbătoare!

Ziua ddtul 9/22 Iulie 923. este însemnată pentru românii din Recaș. Este ziua reinvierii lor!

Des de dimineață lumea românească de aici se prezintă într'o febrilă mișcare. Femei îngârbovite dela margine de sat, cu prinos de lumină, tămâie, ștergere, ico-nițe; fetițe cu busuioc la brâu; feciori treziți la conștiința românească; bătrâni serioși, gânditori se îndreptau spre edificiul școalei de asil a statului, unde urma să se sfințească altarul românesc, instalat modest într'o sală din acel local.

Toată lumea aștepta pe „prota“.

După sosirea trenului de 9. dim., proto-popul tractual Dr. Patrachie Țiucra, — întâmpinat la gară de autoritățile locale și subsemnatul, — se îndreaptă cu un frumos șirag de trăsuri spre acel loc.

Ceremonialul sfințirii — la care a dat răspunsurile corul bisericii din Izvin, — pontificat de părintele protopop cu asistența pâr. Dr. Stefan Pop și a subsemnatului, a făcut adâncă impresie nu numai asupra credincioșilor noștri ci și asupra oaspeților străini.

După serviciu protopopul Dr. P. Țiucra a vorbit frumos poporului credincios relevând în mod nimerit asemănarea dintre laudabila pornire a Recășenilor cu cele dintăi comunități creștine.

În cadrul cuvântării s'a efeptuit formala introducere a pâr. Dr. Stefan Pop.

Credincioșii au ascultat cu mare atențiune sfaturile părintești împărtășite.

Cuvântul de răspuns al pâr. Dr. Stefan Pop, foarte concentrat, plin de frumoase asemănări biblice, și cu o scurtă reprivire istorica a vieții românești din Recaș, a fost bro-

dat pe citatul din Paralipomena II. c. 7. v. 16. — „Și acum am ales și am sfințit casa aceasta, ca să fie numele meu într'nsa până în veac și vor fi ochii mei și inima mea acolo în toate zilele“.

Atât avântul cât și cuprinsul instructiv ale acestor două vorbiri le îndreptățește să fie publicate în întregime.

La urmă am adresat și eu câteva cuvinte de mulțămire și adio parohienilor și credincioșilor mei de până azi, liniștit în conștiință, că conducerea lor sufletească ajunge în mâni bune, în ale unui bărbat, cu care am făcut cunoștință între rafturile bibliotecii lui, grele de cărți, scotocind neobosit urmele trecutului, căutând adevărul, luminându-se, din care lumină va revărsa și asupra viitorilor lui credincioși.

Caracteristic, pentru credincioșii din Receaș, este refrenul lor: „Dzeu și oamenii noștri învățați au dat nouă acestea“.

Stăpâniți de acest sentiment de evlavioasă satisfacție, sau înprăștiat fie care la vatra sa, iar oaspeții lor iubiți sau îndreptat spre Izvin, urmăriți de ochii lor smeriți și mulțămitori, ... și de alți ochi înegurați, tulburi, și pizmași.

Dacă a fost la târnosirea altarului românesc tot ce are Receașul bun, dl. *Denkl*, preotul romano-catolic, de aici a ținut să se afișeze prin strălucita Dsale absență, deși a fost invitat personal.

Ei de! Se putea ușor infecta de schismatici! Aceasta o știe Dlui bine, mai ales de când îi dau târcoale canonicii vlădiciei gr. cat. din Lugoj.

* * *

Pentru trebuințele parohiei de aici, am înaintat cereri și către Inaltele Ministere.

La acestea cereri — sprijinite călduros de superioritatea bisericească, — am primit ajutor în numerar suma de 5000, cici mii Lei dela On. Ministerul al Lucrărilor publice prin Dl. Ministru Dr. Aurel Cosma; iar dela Ministerul „Cultelor și Artelor“ o serie completă de icoane și cărți bisericești.

Primească Inalții Donatori, și sprijinitori al dreptelor cauze române, în numele comunei bisericești Receaș, — adânc simțita mea mulțămire.

Suntem la început! În centrul plasei — unde se află o puternică parohie rom. cat. cu o pompoasă biserică — este de demnitatea noastră să ne prezentăm în fața lumii, cel puțin cu o capela bine aranjată. Mijloacele noastre sunt atât de modeste încât suntem

nevoiți a face un călduros apel la tot românul de bine și îndeosebi la On. comunități bis. ortodoxe, cu rugarea să sprijinească listele de colectă pornite de aici în acest scop. Și am rămânea foarte mulțămitori, dacă și până atunci ne-ar sosi ajutoare cât de modeste, fie și în natură ca: vase vestminte, obiecte liturgice sau cărți bisericești.

Eventualele încurgeri le vom chita în revista oficioasă: „Biserica și Școala“.

Izvin, la 9/22 Iulie 1923.

Pr. Melentie Șora.

Cuvântare

la introducerea mea de preot în reactivata parohie ortodoxă română din târgul Receaș, în Duminica a VIII. după Rusalii; la 9/22 Iulie 1923, ținută în oratorul inaugurat cu același prilej.

În N. T. și F. și D. sf. Amin.

„Și acum am ales și am sfințit casa aceasta, ca să fie numele meu într'nsa până în veac, și vor fi ochii mei și inima mea acolo, în toate zilele“.

(II. Paralipom VII. 16).

I.

De azi înainte, noi cu ai noștri și poate și urmășii noștri, Dumnezeu sfântul știe până când, ne vom aduna regulat între zidurile acestel case, ca să onorăm și să laudăm, în limba dulce a maicei noastre, după ceremonial orientat, pe preasfânta Treime, de o ființă și nedespărțită!

„Nu te teme turmă mică“, a găzdui întru această modestă zidire, pe acela, care e mai presus de șapte ceruri și nu încapă în cerul cerurilor! El care a dat cerul îngerilor, pământul oamenilor, adâncul peștilor și văzduhul paserilor și au rezervat sieși acest mic locșor, unde ochii lui pururea vor fi deschiși și urechile lui totdeauna „ascultătoare spre rugăciunea“ noastră. (II. Paralip. VII. 15).

Toată suflarea și toată făptura poate și trebuie să laude pe Domnul, în tot locul și în tot timpul. Cu toate astea, El a preferat, că cei zidiți după chipul și asemănarea Sa, să îi se închine „cu duhul și cu adevărul“, (Ioan IV. 23.) după un anumit tipic, în timp anumit și la loc anumit.

Noi creștinii români din orașelul Receaș, în Dumineci și sărbători la timpul îndătinat, vom preamări pe Dumnezeuul părinților noștri, aici în locul acesta, prin: cântări și rugăciuni, prin cetiri evlavioase și prin fapte de milostenie; mulțămind cu umilință pentru darurile primite până aci și cerșând cu încredere pentru viitor binefaceri nouă!

Și cum n'am face-o noi făpturile cuvântătoare, când toate cele necuvântătoare se întrec întru a prea-

mări pe Ziditorul lor și al nostru. Lumea întreagă, văzută și nevăzută necontenit laudă pe Cel mare întru înțâlepclune a făcut-o și întru dragoste o chivernisește; îi slujesc: grăunțele de nisip din fundul mării până la munții înalți cari fumegă miriadele de ierburi, flori și arbori, cari ca o haină îmbracă pământul; vitele mari cari rumegă, izvoarele și pârăele cari spumegă, legioanele de pești muși și surzi, sămânța aspră de muștar, carea crapă gila cea vârtosă și cu timpul se preface în un urieș copac, sub acărui ramuri răcoroase, se odihnește călătorul oboșit; chedri meastoși ai Libanului și crinii podoaba luncilor, paserile cerului, cari dau concerte în revărsatul zorilor, vulturii cari mândri de regalitatea lor se leagănă și scaldă în razele soarelui privind cu ochii lor săgetători drept în mijlocul focarului; șârpîi cari pururea aleșuesc în călcâiul nostru, puil leilor cari răcnesc înfiorător, noaptea prin deșerturile Africei, căutând pe cine se îmbrace!

II.

Mângăitoare și cuvioasă înprejurare ar fi pentru noi dreptmăritorii creștini români de azi din Recaș, ca să putem afla unde s'au închinat pe vremi aici înaintașii noștri. Aceasta este preste toată îndoială, că locuitorii cei mai vechi de aici au fost „români de viță veche”. Slavii și nemții au venit mult mai târziu, înlocuind pe băștinașii cari nu vreau să îmbrățișeze legea catolică, carea era legea regelui și legea statului ungar.

Chiar biserica catolică din piață, demolată acum vr'o 12 ani dovedește deplin, că închinătorii ei de odinioară erau dreptcredincioși creștini de răsărit, căci altarul acelei biserici era așezat spre răsărit.

Când a apus viața publică bisericească a străbunilor noștri din Recaș, nu putem ghici, precum nu putem descoperi nici numele venerabil al ultimului preot român dreptcredincios de aici, cu carele azi (prin ajutorul celui preainalt, prin vitejia dorobanțului nostru și prin jertfa și bunăvoința antantei) se leagă continuitatea preoțească cu persoana nevredniciei mele.

Din actele oficiale ale administrației regionale din Timișoară ne încredințăm, că în 1 jumătate a veacului al XVIII-lea în Recaș nu mai era biserică și preot de legea românească. Ba pe puținii credincioșii noștri, cari scăpasere de catolizare și deci și de desnaționalizare a voit stăpânirea să-l rpute de aici cu săla pe satele unde erau români. Bieții de ei nu vreau să se ducă din vetrele părintești și să se despărțească de locul unde putrezesc oasele părinților lor. Se rugau cu ultima desperare, să nu fie duși din de Dumnezeu păzitul Recaș, căci aici n'are cine cultiva vilile multe și foarte roditoare.

III.

Prima urmă de viață românească și bisericească în Recaș o avem de pe vremea regilor ungari: Carol Robert și a fiului său Ludovic cel mare. Stăpânii

Recașului erau trei frați români: Nicolae, Filip și Ioan, dușmani neînpăcați alui Carol Robert.

La anul Domnului 1359, voivodul Munteniei Alexandru Basarab, a chemat la arme pe ai săi, în contra regelui Ludovic, pentru că acesta cerea supunere și dăjdia dela Alexandru. Unii dintre boerii lui Alexandru nu voră să se resboească cu puternicul rege ungar. Intre ei era Carapat, Stănilă, Neagoe, Vlaicu și alții, din neamul Zărneștilor din Craiova. De groaza pedepsei exemplari ce îi aștepta, fugiră la Ludovic, carele între alte moșii le dăruie și Săliștea Recașului cu lunca ei.

Negreșit că boerii acestia vor fi durat vr'o bisericuță pe seama clăcașilor lor și le au dat și preot, așa după cum era pe atunci obiceiul vremii!

De când Recașul a slăbit și și-au pierdut independența sa ca parohie, puținii noștri credincioși cari au mai fost pe vremi, totdeauna erau păstoriiți cu îngrijire mare de vecina comunitate bisericească din Izvini. Mai mult! Acestei matere i-a fost sortit, că azi să dea pe unul din preoții săi, ca preot local, nou refăcutei parohii a Recașului, în persoana nevredniciei mele, care nu de mult am trecut cum bine știți dela biserica unită la legea românească strămoșească.

M-am cugetatu-mă într'o vreme, dându-mi seamă: de vrăsta mea înaintată, de sănătatea mea șubredă și de multiplele greutateți ale începutului, să cer și eu ca odinioară Moisa „Doamne trimite pe altul”, dar totuși în cele din urmă mă supun chiemării mai înalte și pun azi pe cerbicea mea jugul și sarcina Domnului, carea cu ajutorul Lui și al vostru, poate totdeauna fi dulce și ușoară, mai ales când înpreunăm și îndreptăm aici în noul loc acesta, acum sfințit, rugăciunile noastre ca o tămăie înaintea lui; (ps. C: XXX 2) căci „înfricoșat este locul acesta. Nu e alta fără casa lui Dumnezeu și poarta cerului”. (I. Moisa XXVIII. 17.)

„Astăzi s'a făcut mântuire casei aceste”. (Luc. XIX. 9.)

„Astăzi mântuirea a toată lumea s'a făcut, să cântăm . . . ne a dat nouă biruință și mare îndurare”. (Tropar vers IV.) Amin.

Dr. Ștefan Pop.

PROTOCOL

despre ședințele Sinodului eparhial din dieceza ort. română a Aradului ținute în sesiunea ordinară a anului 1923.

Ședința III.

S'a ținut la 29 Maiu (11 Iunie) 1923 la orele 4 p. m.

Președinte: Prea Sf. Sa DI Episcop diecezan Ioan I. Papp. Notar: Dr. Ștefan Ciorean.

Nr. 35. Se citește protocolul ședinței I., și se verifică.

Nr. 36. Se citește protocolul ședinței a doua și se verifică.

Nr. 37. În conformitate cu concluzul Nr. 14 al Sinodului eparhial din această sesiune.

Sinodul alege în comisiunea sinodală de control pe deputații: Fabriciu Manuilă, Dr. Cornel Iancu și Dr. Ioan Ursu.

Nr. 38. Urmează referada comisiunii petiționare prin raportorul Dr. Teodor Botiș asupra cererii credincioșilor ort. români din comuna bisericească Recaş pentru încuviințarea colectei în scopul zidirii unei biserici.

La propunerea comisiunii.

Cererea se încuviințează pe lângă socolă ulterioară publică.

Nr. 39. Urmează la ordinea zilei referada comisiunii școlare. Raportorul Ascaniu Crișan citește raportul general al Consistorului, ca senat școlar despre activitatea sa în anul 1922.

La propunerea comisiunii.

Sinodul în general îl ia la cunoștință și dispune tipărirea lui, ca adnex la protocol.

Nr. 40. Intrând în dezbateră specială a raportului general, comisiunea propune la punctul II, ca Consistorul să dea o deosebită importanță instrucțiunii religioase a ucenicilor, stăruiind, ca cărțile de rugăciuni să nu lipsească din mâna nici unui ucenic.

Deputatul Dr. Gheorghe Ciuhandu, pentru completarea propunerii comisiunii propune, ca sinodul să ordoneze sistematizarea câte unei catedre de religie pentru ucenicii din Arad și Timișoara și să se exopereze salariul dela Stat.

Sinodul primește propunerea comisiunii cu completarea făcută de deputatul Dr. Gheorghe Ciuhandu și o ridică la valoare de concluz.

Nr. 41. Urmează referada comisiunii școlare asupra raportului special al Consistorului Nr. 1593/923 în chestia statificării și detașării învățătorilor confesionali, precum și asupra raportului special Nr. 1730/923 în chestia locuințelor și pământurilor învățătoresți.

Comisiunea e de părerea, că fiind aceste chestiuni în strânsa legăturii, să se discute aceste rapoarte deodată, deci propune, ca Măritul Congres național bisericesc, în înțelegere cu organele Statului, să soluționeze definitiv chestiunea școalelor confesionale, în chip mulțumitor pentru ambele părți, rămânând, ca deciziunile aduse în comun acord, să fie trecute prin corpurile legiuitoare și ridicate la valoare de lege, dat fiind, că numai pe calea aceasta și nu prin ordine sporadice și adeseori foarte laconice se poate ajunge la

încetarea conflictelor perpetue în care ajunge de prezent biserica cu statul pe această temă. Ear până atunci, atât statul cât și biserica să depună toate eforturile, ca să se respecte întocmai și de către ambele părți angajamentele luate de pe urma anchetei din Sibiu.

Deputatul Dr. Gheorghe Ciuhandu face contrapunere ca comisiunea școlară să vină cu propuneri separate asupra fiecărui raport al Consistorului așa precum sau prezentat actele la Sinod.

Punându-se la vot contra propunerea și întrunind majoritatea voturilor.

Sinodul o ridică la valoare de concluz, ca comisiunea să facă propunere separată la fiecare raport al Consistorului.

Nr. 42. În legătură cu raportul special al Consistorului Nr. 1435/923.

Sinodul întregeste comisiunea școlară cu deputații Ioan Georgia și Dr. Ioan Doboșan.

Fiind timpul înaintat și anunțându-se ședința proxima pe mâine, în 30 Maiu (12 Iunie) a. c. la orele 9 a. m. când se vor continua referadele comisiunilor, ședința se ridică la orele 7 p. m.

Acest protocol s'a cetit și autenticat în ședința IV. din 30 Maiu (12 Iunie) a. c.

Ioan J. Dapp

Episcop, președinte.

Dr. Ștefan Cioroian

notar.

Adunarea generală a învățătorilor din județul Arad.

Învățătorii, toți membrii ai Asociației corpului didactic din acest județ, s'au întrunit la 13/26 Iulie a. c. la sărbătoarea lor culturală, carea nu putea să desintereseze autoritatea noastră diecezană chemată ca să participe oficial la momentele importante din viața culturală împreună cu luptătorii noștri de odinioară.

Am fost surprinși, mai înainte de toate, de lipsa de însuflețire din rândurile învățătorilor cari în timpurile de sub scutul Bisericii noastre esplosiv manifestau sentimentele lor de avânt. Astăzi, scoate, în urma greutăților cu cari altcum ne luptăm toți, o depresiune sufletească s'a instăpănit și grele griji au lăsat urme pe fețele senine odinioară.

Resentimente nu s'au încuibat în inimile noastre pe urma feliului cum învățătorii noștri s'au despărțit de noi, aruncându-se în brațele și nădăjduid în fiil oamenilor. Noi și de astădată am arătat un viu interes pentru silințele spre progres, reprezentanții Bisericii noastre efectiv au cooperat la o solemnitate mai avansată, până când factorii în cari și-au pus toate speranțele au ignorat privirile galeșe cari implorau împlinirea aspirațiilor. Cu o decepție mai mult în

inimile cari aveau încredere neșarmurită în aceia, cari nu puteau să-i înțeleagă.

Concepția noastră și felul nostru de gândire fidel a fost interpretat și exprimat de preotul *Iancu Ștefănuț* în cuvântarea sa rostită în numele despărțământului Arad, carea lăsam să urmeze mai la vale.

Domnule Președinte! Onorată Adunare Generală!

Când corpul didactic al școalelor noastre primare, prin glasul autorizat al președintelui asociației sale, chemă la sărbătoarea sa pe reprezentanții Bisericii noastre dreptmăritoare, atunci în substanță a lăsat destul de transparent să se înțeleagă, că farmecul luptelor umăr la umăr n'a trecut, n'a dispărut încă și că indisolubile rămân legăturile seculare, ca o inexorabilă necesitate, între cele două instituții de primordială și capitală importanță, între Biserică și Școală.

Am primit invitația adresată mie ca prezidentului despărțământului protopopesc Arad al „Asociației Andrei Șaguna” și am venit în mijlocul D-Voastră să vă aduc salutul acestui despărțământ, să vă talmăcesc sentimentele clerului din acest despărțământ, care primul a reclamat colaborarea învățătorilor noștri pentru'n program de ordine și recunoștințe, în cadrele preocupărilor și îndeletnicirilor noastre sacrodotale.

Inspirat de afectuoase sentimente pentru corpul didactic, mai înainte cu doi ani din acest loc am recunoscut munca titanică a fraților noastre și v'am asemănat cu niște cicloni în plin lucru, cari scot uriașe schinte de sub nicovală. Pentru că convingerea mea este că faceți un asemănător lucru atunci, când din atâtea bizare elemente creați adevărate suflete omenești cari ca niște strălucitoare schinte vor lumina în viața noastră misterioasă.

Am rămas credincios acestor convingeri a-le mele și în propaganda pentru întărirea credinței, pentru progres cultural mai pronunțat, școala totdeauna am privit-o ca o reconfortabilă vecinătate a Bisericii noastre naționale și colaborarea acestor doi factori culturali am ținut-o de o necesitate sub imperiul căreia numai se pot face progrese. În acestea două instituții, pe acest teren redus se polarizau toate energiile fiilor neamului, scânteietoare și vibrante de pasiune străluceau luptele vrednicilor înaintemergători pentru lege și limbă, fermecătoare de frumusețe ne-a rămas aceasta icoană din viața învățătorilor noștri. N'am vrea, deși unii dintre D-Voastră de bunăvoie au renunțat la mariaj, u'am dori și n'am vrea aspectul și impresiile unei fericiri ignorate...

Onorată Adunare Generală!

Dar trei sunt pilastri, pe cari ca pe niște puternice coloane se poate răzima puterea unui stat: școala, biserica și armata.

Deschise filele istoriei, pagină de pagină tot mai mult ne convingem de frământările omeniei pentru înțelegerea misiunii sale pe acest pământ și din

acestea frământări a răsărit școala carea apropie ființa omezească de rațiune.

Nu intră în intenția mea să descriu toate fazele evolutive prin cari a trecut școala, ci iată să accentuezi că școala noastră au avut, fără puțință de discuție, un rol ponderator și regenerător în viața noastră națională. Mică la început, ca licuricii din nouiile de vară, totuș ea a lumină departe și modestul dascăl ca un adevărat propulsor de nobile curente, animat de sentimente din domeniul umanității, ca un apostol al vremilor de demult a pregătit înălțimea, atunci părută și crezută inabordabilă, — a școalei noastre de astăzi. Necunoscută pe acelea timpuri o ideologie a imprecrației anti-clericale, acești fericiti antecesorii au mers mână în mână cu preotul satelor noastre, canalizând viața poporului nostru la o salvatoare armonie.

Acestea rezultate palpabile, clădite pe temelia trecutului, deși n'au ajuns orizonturile aspirațiilor, totuș ne îndreptătesc a a evada — avem substanțiale motive a crede — că geniul acestui neam, ajuns la unitatea sa națională, va lumină culmile cătră asconsiunea dorită și așteptată.

Iată misiunea și rolul școalei în viața unui stat, privită de noi ca un sanctuar în care se nobilitează suflete și se făuresc caractere patriotice.

Biserica este școala celor mari. Aici se descopăr tainele vieții, aici se cultivă idealul pentru o viață superioară, aici se stabilesc dogmele moralei creștine, aici se apropie inimile de Dumnezeu părinților noștri, pentru nemărginitele daruri ce le-a revărsat asupra acestui neam în supremele ceasuri de suferință.

Precum în trecut voevozii țării, după lupte învingătoare, înălțăm sfinte locașuri credinței noastre, întocmai noi urmașii suntem datori, avem sfântă datorință să păstrăm aceasta moștenire, scumpă moștenire nouă, pentru că aceasta credință, aceasta Biserică a străjuit credincioasă la leagănul neamului nostru.

Eternă recunoștința provedinței divine carea intactă ne-a păstrat-o!

Armata!

Nu vi-se furișează o lacrimă în ochi, de câte ori amintim acest simbol al forței noastre, nu va palpita, inimile mai repede de o legitimă mândrie, gândindu-vă la consfințirea epocii eroice, când aceasta armată singură a restabilit ordinea în centrul Europei?! Nu vă gândiți la eroismul ei, pornit ca un vijelios și cutropitor, uragan, pentru recucerirea dreptei moșteniri fecondate de sângele strămoșilor noștri?! Ah, clipe mărețe, voi neșterse rămâneți în inimile noastre, ca un izvor nesecat de energii pentru fii noștri, ca acest neam să-și poată împlini mărețea sa misiune sortită de divinitate!

Școala, Biserica și Armata sunt comorile neprețuite pe cari se razimă puterea statului nostru național! Dumnezeu pe toate trei să le binecuvinteze!

Raportor.

O zi înălțătoare.

Dumineca din 19 Iulie a. c. a fost o zi înălțătoare pentru credincioșii comunei Sinteia. Elevii școlael medii „Iosif Vulcan” din Arad sub conducerea profesorilor Nicolae Bîru și Iuliu Hălmăgean escurgând în numita comună au urmat cuvintelor Mt Hristos „Mergeți și predicați evangelia la toată zidirea”. Și acești preoți în ziua amintită au căutat se înviioreze sufletele credincioșilor prin activitatea lor extrașcolară satisfăcând chemării frumoase de păstori și profesori.

Iubiții oaspeți au descins la ospitala casă a Domnului secretar comunal Romul Mladin, care n'a cruțat jertfe și ostenele pentru ca oaspeții să se simtă bine și familiar în aceasta comună, iar elevii au fost găzduiți cu mare dragoste de fruntașii comunei.

A făcut o impresie profundă darul oferit sfintei biserici un frumos chivot pentru sf. altar lucrat de elevii școlael medii „Iosif Vulcan” sub conducerea părintelui profesor N. Bîru.

Sfânta liturgie a fost înălțătoare, credincioșii ambelor confesiuni ort. și gr. cat. s'au prezentat în număr frumos la sf. biserică ascultând cu toată evlavia Dumnezeiască liturgie la care a pontificat venerabilul preot emerit Dimitrie Mihuț asistat de părinții profesori Iuliu Hălmăgean din Arad și părintele Zenovie Brădean iar răspunsurile au fost date cu mult farmec și precizitate de corul școlael „Iosif Vulcan” din Arad sub mîiaștra conducere a părintelui profesor Nicolae Bîru.

La priceasnă părintele profesor Iuliu Hălmăgean a rostit o frumoasă predică, vorbind despre credința strămoșască plecând dela citatul „Osana bine ești cuvântat celce vine întru numele Domnului”.

La sfârșitul sf. liturgii a fost sfînțit de cătră părinții liturgisitorii sf. chivot.

Servească de pildă zelul părinților profesori și primească sincerile noastre mulțumiri iar Domnul secretar fi dorim prosperare și mulțumim pentru osteneala și jertfa depusă pentru reușita acestei serbări, mulțumim totodată și iubiților elevi pentru prinosul adus și pentru frumosul cor cu care ne-a fermecat.

Mulțumim și On. Dir. a școlael medii „Iosif Vulcan” pentru atențiunea de care ne-a învrednicit și lăudăm activitatea acestei școli care are în fruntea ei astfel de profesori zeloși.

Sinteia la 29 Iulie 1923.

Un asistent.

Inștiințare.

În clasa I a școlael normale ort. române din Arad în anul școlar 1923—24 se primesc băieți, cari au terminat cel puțin cu succes bun 4 clase primare și nu au trecut de 14 ani.

În clasele II—V se primesc și absolvenții al claselor I—IV de liceu ori de școală medie, având să facă examen de diferență.

Primiriile de elevi se fac pe baza unui examen de admitere.

Cereriile de primire se vor adresa până în 31 August la direcțiunea școlael normale ort. române din Arad și vor fi semnate de către reprezentanții legali ai candidaților (părinți sau tutor) cu arătarea profesiunii și a locuinței lor.

La cerere se vor adnexa următoarele documente: 1. Extras de botez. 2. Act de naștere dela oficiul stării civile. 3. Certificatul școlar de pe ultima clasă. 4. Actul de vaccină. Candidații pentru burse, ce se vor cere dela stat, vor mai adnexa la rugare și următoarele acte:

1. Certificat dela primărie, prin care să se arate amănunțit dările ce le plătește reprezentantul legal al candidatului către stat, județ și comună, numărul copiilor și vârsta fiecăruia, precum și averea, pe care o poșede.

2. O declarație iscălită de reprezentantul legal în fața primăriei, în care se obligă la serviciu învățătoresc cel puțin atîția ani, cât au beneficiat bursa.

Cereriile netimbrate ori defectuos ajustate se vor retrimite neresolvite.

Examenele de admitere se vor ținea în 3 și 4 Septembrie n. Candidații vor fi supuși unul examen medical și vocal, după care vor urmă probele scrise din limba română și aritmetică și în fine probele orale din limba română, aritmetică, istorie și geografie.

Elevii admiși prin examenul de admitere și cel din anul trecut se vor înmatricula plătind următoarele taxe:

Rata I., în suma de 700 Lei, din taxa de întreținere, de 2000 Lei, în internat, precum și taxa în alimente (100 klg. făină albă, 100 klg. cartofi, 5 klg. unsoare, 10 klg. fasole și 50 ouă.)

1. Taxa de înscriere 10 Lei, 2. Taxa la fondul de pensuni 6 Lei, 3. Taxa pentru mijloace de inv. 10 Lei, 4. Pentru anuar 10 Lei, 5. Pentru fondul disponibil al școlael 2 Lei, 6. Pentru bibliotecă 5 Lei, 7. Pentru fondul de excursiuni 2 Lei, 8. Pentru fondul de ajutorare al elevilor 2 Lei, 9. Taxa de cerneală 3 Lei, 10. Taxă pentru mobilier 25 Lei, pentru medicamente 25 Lei. Total: 100 Lei.

Fără achitarea taxelor școlare și de întreținere în internat nimenea nu poate fi înscris și admis la masă.

Elevii admiși, la intrarea lor în școală vor aduce cu sine următoarele efecte: 4 cămăși, 4 ismene, 6 batiste, 4 pîrechii ciorapi ori 6 p. obiele, haine de pat

(saltea de paie, 2 ciarciafuri pentru schimb, țol ori plapomă, perină și o cuvertură de pat), 3 servete, 1 tăcâm (păhar, furculiță, cuțit, lingură, o ceașcă și 2 farfurii), 3 ștergare (prosoape), pieptene, săpun, perie de dinți, perie de haine și de ghetete, ață, ace, vestimintele și încălțăminte necesară și o violină. Pe lângă aceste fiecare elev să aibă un costum național (1 cămașe cu cosături naționale, pantaloni albi și un brâu tricolor). Efectele vor fi predate școlii pe lângă inventar. Pe albitur se va coase numele elevului. Fără albiturile prescrise nici un elev nu se primește în internat.

Examenle de corigență se vor ținea în 17 și 18 Septembrie n., înscrierile în 19 și 20, iar în 21 Septembrie va avea loc deschiderea anului școlar.

Lista manualelor, ce se vor folosi în anul școlar 1923—24 se află la Librăria diecezană.

Internatul diecezan ort. român de fete din Arad.

Aviz.

În Internatul diecezan de fete se primesc elevele cari cercetează liceul român de fete din Arad.

Taxa de întreținere — ce se va statori ulterior — se va plăti la cassa. consistorială din Arad în patru rate egale. Rata I. la intrarea în internat, rata a II. la 1 Noembrie, rata a III. la 1 Februar, rata a IV. la 1 April 1923.

Fiecare elevă va avea să mai plătească la intrarea în internat o taxă de înscriere 100 Lei, taxă de 75 Lei pentru medic și medicină, precum și o taxă anuală de 25 Lei pentru deterforări.

Afară de acestea taxe, fiecare elevă este îndatorată să aducă în natură următoarele:

125 klg. făină de pâne, 30 klg. făină albă, 1 mm. cartofi, 12 klg. unsoare, 10 klg. fasole (linte sau mazăre), 100 ouă, 5 klg. zahăr și 5 klg. săpun pentru elevele cari își spală rufele în internat. Acestea le va pune la dispoziția direcțiunii fiecare elevă, $\frac{1}{2}$ la intrarea în internat și $\frac{1}{2}$ la 1 Febr.

Părinții cari anunță intrarea în internat a elevelor, au să anticipe 100 Lei direcțiunii internatului, care sumă să va computa în taxa de întreținere. Elevele cari intră în internat în cursul anului școlar, vor avea să plătească taxa de întreținere pe întreg cvartalul în care intră în internat; iar elevele cari din ori ce motive ar ieși din internat, vor avea să plătească taxa de întreținere pe întreg cvartalul în care ies din internat.

Fiecare elevă aduce cu sine: 1 covorel lângă pat, 2 perini cu 4 fețe, 1 plapomă cu cearșafe albe

de pat, 1 acuperitoare albă pentru pat, 6 cămăși, 6 camizoane, 6 pantaloni, 6 părechi ciorapi, 4 rechițe, 12 batiste, 6 ștergare, 3 serviete, 1 ștergar de bucătărie, care rămâne internatului, una față de masă, 1 ceașcă și 2 farfurii, tăcămuri: cuțit, furculiță, lingură și linguriță, 2 păhare (unul pentru beut și altul pentru dinți, 4 cârpe pentru șters lighianul, 2 cârpe de praf, piepten rar și des, foarfeci, perie de cap și de dinți, de haine și ghetete, haine de port și un palton, jachetă de primăvară, 2 părechi de ghetete, 1 păreche pantofi de casă, un parapleu și o cutie pentru pieptene etc.

Fiecare elevă va fi îndatorată să aibă uniformă (rochie, 2 șorțe negre cu mâneci, pălărie) după indicațiile ce se vor da de către direcțiune.

*Direcțiunea internatului ort. rom.
de fete din Arad.*

CONCURSE.

Nr. 1338/1923.

Pentru îndeplinirea provizorie a postului de *al II-lea referent* la senatul episcopesc dela Consistorul ort. român din Arad să escrie concurs.

Beneficiul împreună cu acest post e: 1) Salar de bază lunar Lei 2200. 2) Indemnizație de chirie 20%, 25%, ori 30% dela salariul de bază, după cum alesul va fi singuratic, căsătorit ori cu familie; 3) Indemnizație de scumpete lunar 750 Lei; care beneficiu poate suferi schimbări — urcare ori reducere — după cum va fi stabilit din partea Ministerului Cultelor.

Îndeplinirea acestui post va fi provizoră până la sesiunea sinodală din anul 1924 când sinodul episcopal va îndeplini postul prin alegere.

Dela recurenți se cere terminarea studiilor liceale cu testimoniu de maturitate, cvalificație juridică ori preotească cl. I.

Atestat de moralitate și despre serviciul de până aici.

Reflectanții la acest post au să-și înainteze petițiunile ajustate cu documentele necesare Consistorului ort. rom. din Arad până în 31 August 1923.

Arad, din șed cons. a senatului episcopesc ținută la 19 Iulie—1 August 1923.

Consistorul ort. rom. din Arad.

—□—

1—3

Nr. 803/1923.

Pentru îndeplinirea postului de *protocolist-archivar* la Consistorul ort. rom. din Arad prin aceasta se scrie concurs.

Beneficiul împreună cu acest post e:

1. Salar fundamental lunar 1050 Lei;
2. Indemnizație de chirie: 20%, 25%, ori 30%, dela salarul fundamental, după cum alesul va fi singuratic, căsătorit ori cu familie.

3. Indemnizație de scumpete lunar 750, care beneficiu poate suferi schimbări — urcare ori reducere — după cum va fi stabilit din partea Ministerului Cultelor în proporție cu salariile celorlalți funcționari.

Alesul va fi definitivat numai după un an de probă.

Dela recurenți se cere absolvarea liceului cu testimoniu de maturitate și testimoniu de calificare preoțească. Atestat despre eventualul serviciu de până aici.

Reflectanții la acest post au să-și înainteze petițiunile ajustate cu documentele necesare Consistoriului ort. rom. din Arad până la 31 August 1923.

Arad, din șed. consist. a Senatului episcopesc ținută la 19 Iulie — 1 August 1923.

Consistorul ort. rom. din Arad.

—□—

1—3

Nr. 2106/1923.

Pentru îndeplinirea postului de contabil ajutor la administrația casei consistoriale ort. rom. din Arad prin aceasta se scrie concurs. Beneficiul împreună cu acest post e:

1. Salar fundamental lunar 1050 Lei;
2. Indemnizație de chirie 20%, 25%, ori 30%, dela salarul fundamental (după cum alesul va fi singuratic, căsătorit ori cu familie).

3. Indemnizație de scumpete lunar 760 Lei, care beneficiu poate suferi schimbări — urcare ori reducere — după cum va fi stabilit din partea Ministerului Cultelor în proporție cu salariile celorlalți funcționari.

Alesul va fi definitivat numai după un an de probă.

Dela recurenți se cere absolvarea școlii comerciale superioare și testimoniu de maturitate. Atestat despre eventualul serviciu de până acum.

Reflectanții la acest post au să-și înainteze petițiunile ajustate cu documentele necesare Consistoriului ort. rom. din Arad până în 31 August 1923.

Arad, din șed. cons. a senatului episcopesc ținută la 15/28 Iulie 1923.

Consistorul ort. rom. din Arad.

—□—

1—3

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. II. din Alioș, protopopiatul Vinga, se publică concurs cu termen de 30 zile, dela prima apariție în „Biserica și Școala”.

Beneficiul este următorul:

1. Una sesiune parohiale în estensiune de 30 jugh.
2. Un intravilan de 1 jugh.
3. Birul legal.
4. Stolele legale.
5. Întregirea dotației preoțești dela stat.

6. Casa parohială fiind deteriorată, comitetul parohial a luat angajamentul de a o renova. Până atunci parohului ales i se va asigura locuință într'un despărțământ al școlii confesionale.

Alesul va predica totdeauna când îi va fi rândul în serviciu, se va îngriji de văruirea pe dinnăuntru a casei parohiale, va suporta dările după beneficiul din parohie, va avea să catihizeze la școlile din loc și va fi îndatorat a ceda până la 7/20 IV. 1924 jumătate din întreg beneficiul parohiei văduvei preotese Țiucra.

Recursele adresate Comitetului parohial din Alioș, se vor înainta în termenul concursual oficiului protopopesc din Vinga. Iar reflectanții au să se prezinte în cutare Duminecă ori serbătoare în sf. biserică ort. română din Alioș spre a se face cunoscute poporului.

Cei din altă dieceză vor cere Binecuvântarea P. S. Sale Dlui Episcop diecezan spre a putea recurge.

Comitetul parohial.

În conșeiere cu: Dr. P. Țiucra, protopop.

—□—

3—3

In atențiunea comunelor și satelor!

Nainte de a repara orologiul de turn, să vă adresați cu încredere la noi, unicii orologieri în Arad, care au atelier mehanic aranjat cu uneltele necesare pentru repararea orloagelor de turn, având o lungă praxă pe acest teren. Firma noastră sustă dela anul 1887. Pentru lucrările făcute luăm cea mare garanție. Munță exactă și specială.

Cu stimă

Francisc Ascher & Comp

orologieri și mehanici.

Arad, Str. Eminescu No. 30.

8—10

Redactor responsabil: SIMION STANA asesor consistorial
Censurat: Censura presei.